

Per.
Lat
020

Latin ifjúsági folyóirat.

Lateinische Jugendzeitschrift.

Revue latine de la jeunesse.

Administrator (kiadóhivatal — Geschäftsstelle — administration), ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel: 142-215).

Moderator (szerkesztőség — Schriftleitung — rédaction), ad quem manuscripta mittantur: JOSEPHUS WAGNER DR., Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon: 268-634).

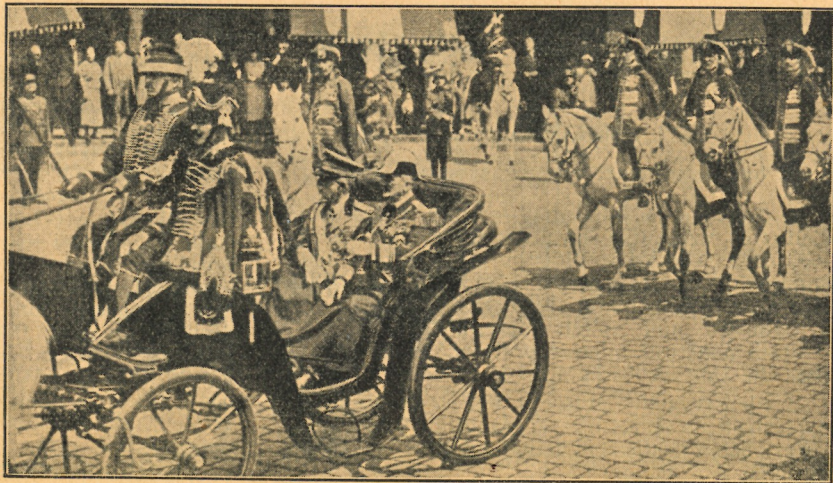
Prodit Budapestini quotannis decies. Pretium subnotationis an. 1938-39. in Hungaria 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Gyrus (vulgo: chèque) aerarii comparsorum postalis in Hungaria: 57.292. Subnotatores earum gentium, unde simplex pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis «Coupon réponse international» appellatis, quarum si quis decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit. Quinis exemplaribus sextum gratuito additur.

Victorius Emmanuel III diem natalem LXX celebrat.

(Lectoribus maioribus.)

Mihi — Iosephi Wagneri, professoris sodalisque optimi rogatu de *Victorio Emmanuele III Rege atque Imperatore* dicturo — susceptum onus, quandoquidem tanta, eo regnante ab Italis domi militiaeque congesta est rerum moles, ut vix Livianum illud opus, nedum commentatiuncula sufficiat, haud facile videtur. Quae cum ita sint, potissimis dumtaxat rerum lineamentis, quo facilius aptiusque propositum munus absolvam, describendis operam navabo; neque rursus abstinere possum, quin benevolos lectores hoc humanissime monitos esse velim. Livi igitur Patavini vestigiis insistens facturusne sim rem tanto Rege totque rebus gestis dignam, haud scio, nec, si sciam, dicere ausim;¹ solabor vero, si sanctam *Victori Emmanuelis Regis atque Imperatoris imaginem* descripsero, qui iure meritoque VICTOR (convenit enim tanto Viro nomen) atque *Beniti Mussolini, summi Italarum Ducis*, operā, *Aethiopum Imperator* nuncupatur. *Victorius igitur Emmanuel huiusce nominis tertius*, III Id. Nov. an. MDCCCLXIX natus,

summā rerum III Kal. Aug. an. MCM post patrem — Humbertum I. Bonum (1844—1900) — inter universorum Italarum lacrimas necatum, est potitus. Antequam vero ad regni gubernacula sederet, *Helenam Petroviciam* auspicato uxorem duxerat. Aspera quidem regni fuerunt primordia; etenim ea tempestate Itali partium studiis afflictabantur; at is nunquam de patriae salute magnitudineque desperavit; quin immo sollertissimum rerum

V. Emmanuel cum Nicolao Horthy gubernatore curru vehitur in palatium regium Budapestinense (a. 1937).

¹ ausus sim

moderatore instar nautae, quem impavidum nimborum immissisque coeli, procellosi inhorrescentisque maris feriunt ruinae, se usque praebuit, atque uni Italorum felicitati augendae operam dedit. Quam ob rem animorum consensui instaurando atque exteris nationibus ad se alliciendis studuit; insuper ut coloniarum necessitas obtinendarum longe lateque pateret, nixus est. Cum vero bellum illud memorabile universarum gentium est conflatum, tunc quanto patriae amore flagret Italica gens, patuit; neque vero, quando regis exemplum ante oculos habebant omnes, aliter fieri poterat.

Victorius enim Emmanuel paene miles, humili quidem at nobili sago cinerareoviridi indutus, huc et illuc promontium iuga, inter copias discurrens, militem hortari, unicuique pugnanti levationi, prodigus sui, ad capessenda pericula audax esse; nullo fatigari labore, somnii vigiliarumque temporum discrimina neglegere. Post confectum bellum domum revertit, atque, ut superius diximus, Rex Victor est renuntiatus.

Sed difficillima insecuta sunt tempora: audaciores enim in dies fieri, qui novis rebus studebant; inter se de principatu certare legati populares legibus ferendis atque res publica velut fluctibus agitari. Tunc autem Victorius Emmanuel III Virum Amplissimum futurumque rerum Italicarum instauratorem, Benitum Mussolinium videlicet, ad se adscivit eique regni instaurandi potestatem commisit.

Ex illa tempestate, quae Lictoria appellatur Aetas, novus exortus est rerum ordo, atque dilectissima Patria nostra vidit suam in dies auctam maiestatem, ampliatis regni fines, atque, mirabile dictu, confecta Lateranensia, quae appellantur, cum Summo Pontifice Pio, huius nominis XI, pacta et denique Aethiopicum sibi, quamvis LIV obstantibus nationibus, adiunctum Imperium. Quam ob rem, ex Ducis sententia, «Potens usque inter omnes nationes sedet Italia».

Prof. Iohannes Baptista Bellissima. Pisae (in Italia)

² inf. hist.

LECTARIUS MINIMIS.

locosa.

I. Ioca discipulorum gymnasii Academici Budap.

1. In taberna liquorum — quae vulgo «bar» dicitur — urbis Chicago grassator (vulgo: gangster) quidam alteri: «Vidistine — inquit — illam dominam, quaecum saltavi? Nunquam tam bellas margaritas vidi, quam illa habuit».

«Monstra mihi, velim videre, sodes.»

«Iam non est operae pretium. Nam margaritas illa tantum — habuit.»

2. «Conservastine praescriptum meum» — interrogat medicus aegrotum —: «Quotidie ternae pilulae et postea modicus haustus aquae vitae Conacensis?»

«Certissime, domine medice — respondet patiens — ita autem, ut pilulae trium hebdomadam

restarent mihi, quod autem ad Conacum attinet, praescriptum tribus hebdomadibus praecurri!»

3. Magister symphoniacorum ad possessorem deversorii: «Des mihi veniam domine, iam uno mense diutius mercedem non accepi...»

Possessor: «Veniam do tibi!»

4. Medicus anxie interrogat aegrotum: «Interdum vexatne te sitis magna?»

«Non! Non sino rem adeo duci — respondet ille hilariter.»

5. Ephemericus provincialis enarrat: Rusticus quidam avarus filium, qui ex dente laborabat, ad tonsorem misit, ut ille tantum relaxaret dentem dolentem. «Relaxatum — inquit — ego iam facile extraham tibi — gratis!»

Andreas Besskó.

6. Apud mensam. Pater et filius vescuntur apud mensam. Pater: «Cur edis — inquit — tam celeriter, mi fili? Cibi non fugient te et temporis quoque satis habemus.»

Filius: «Temporis quidem satis, mi pater, sed, ut video, cibos paucos.»

A. Kerényi.

7. Faber ferrarius docet tironem: «Ergo, si ferrum fervens incudi admoveo et capite annuo feri id vehementissime!» — Quo facto faber ferrarius in valetudinarium confRACTO capite portatus est.

Edmundus Cseh.

8. A: Quodnam est animalium infortunatissimum? — B: Tinea. — A: Cur? — B: Quia aestate in amictu hiemali, hieme in veste balnearia est.

9. Medicus inspicit puerulum et dicit: «Suspira, deinde dic ter: viginti!» — Et puerulus postquam suspiravit: «Sexaginta!» exclamat superbe.

P. Lechner.

II. Ioca discipulorum gymnasii IPEA.

10. Aegrotus medico queritur: «Eheu, ego minus prospera valitudine utor!» Medicus cum

¹ gyöngysor = Perlen = perles ² kérelek = bitte = je te prie ³ kár a fáradsáért = es ist nicht der Mühe wert = cela ne vaut pas la peine ⁴ korty = Schluck = gorgée ⁵ brevis: Conaci; vulgo: cognac ⁶ hét = Woche = semaine ⁷ még esedékes, hátra van = übrig bleiben = rester ⁸ a konyakot illeti = betrifft = quant à ⁹ már előre vagyok = ich bin voraus = je suis en avance ¹⁰ karmester = Kapellmeister = chef d'orchestre ¹¹ szálloda = Gasthof = hôtel ¹² bocsánat! = Verzeihung = pardon! ¹³ aggodalmaskodva = ängstlich = anxieux ¹⁴ szomjúság = Durst = soif ¹⁵ odáig jutni = so weit kommen = aller si loin ¹⁶ vidéki újság = Provinzzeitung = journal de province ¹⁷ foga fáj = der Zahn schmerzt = avoir mal aux dents ¹⁸ borbély = Barbier = coiffeur ¹⁹ meglazítani = lockern = ébranler ²⁰ ingyen = unentgeltlich = gratis ²¹ étkezni = speisen = manger ²² kovács = Schmied = forgeron ²³ inas = Lehrling = apprenti ²⁴ izzó = glühend = incandescent ²⁵ üllő = Amboß = enclume ²⁶ int = winken = faire un signe ²⁷ csapj rá = schlag darauf = tape dessus ²⁸ kórház = Krankenhaus = hôpital ²⁹ melyik? = welches? = lequel? ³⁰ moly = Motte = mite ³¹ télikabát = Winterrock = manteau d'hiver ³² fürdő = Bade... = de bain ³³ megvizsgálja = untersucht = visiter ³⁴ mély lélegzetet vesz = tief Atem holen = aspirer profondément

¹ egészségi állapotom nem valami jó = mein Gesundheitszustand ist nicht sehr gut = ma santé n'est pas brillante

inspiciat, deinde consolāri³ volens: «Cardiopathiam³ incipientem — inquit — habes, sed ego non anxius sum». — «Credo equidem, domine doctor — respondet aegrotus —, nam si tu cardiopathiam haberes, neque ego anxius essem».

11. In vico puer morbillis⁴ convalescens⁵ medicum alloquitur: «Quid mihi dabis, si morbillōs in scholā diffudero?»⁶

Georgius Lénárd.

12. *Male⁷ avaro accidit.⁷ Doctor⁸ scenicus⁸ popularis, qui ob avaritiam clarus est, in thermopolio⁹ illustri cenat. Cenam totam edere non potest, et frustra¹⁰ pernae¹⁰ in catino¹¹ manent. Relinquere molestum est,¹² sed domum secum portare pudet.¹³ Ergo puerum¹⁴ coffeariae⁹ venire iubet et: «Precor — inquit — colliga¹⁵ haec frustra pernae. Domum feram cani meo». Puer abit et paulo post fasciculum¹⁶ multo maiorem reportat. «Quam magnus est!» — dicit avarus hilariter. Puer thermopolii benigne respondet: «Etiam ossa circumrosa¹⁷ in fasciculo caniculae¹⁸ posui».*

Petrus Resofszki.

13. *Potus¹⁹ inebriantes.²⁰ Aliquis medicum interrogavit, utrum voluptas potum inebriantium sitne bona an nocens sanitati. Interroganti ille respondit: «Potus inebriantes venena²¹ saccharo²² condita²² sunt, quae dant vitam eis, qui istos potus vendunt, et mortem iis, qui istō fruuntur.²³»*

G. Neuhauss.

III. Ioca aliorum.

14. — Quid interest²⁴ elephantum inter et serpentem?²⁵

— Elephantus est bestia cum proboscide²⁶, sed serpens est proboscis sine bestia.

15. Magister: Tu Carole, quid scis de vita Ciceronis?

Carolus: Cicero natus est... (pausa).

M.: Probe scimus! Sed quando... ubi...?

C.: Cicero natus est anno... (pausa maior).

M.: Nunc? Audio nil!

C.: Neque ego! Ob²⁷ id²⁷ ipsum²⁷ taceo!

H. Mulder disc. Kaatsheuvensis (in Batavia).

16. Vir quidam officinam²⁸ medicamentarii²⁸ intrat, ut morphinum emat. Cum medicamentarius medicamentum exoptatum sine praecepto medici dare recusaret,²⁹ ille: «Putas ergo me — inquit — hominem, qui me ipsum interficere volo?» — «Nescio — respondet medicamentarius — sine dubio, si talis essem, qualis tu, in discrimen³⁰ adducerer,³⁰ ut id facerem.»

Ludovicus Perekz disc. Szeghalomensis.

17. *Ex dissertatione³¹ cuiusdam viri docti. «Quam frequens³² stultitia sit, verba mea lectori statim demonstrabant...»*

18. *Saltatio.³³ Iuvenis: «Cara Anna, si te non video, mea vita est desertis³⁴ simillima!» — Anna: «Iam intelligo, cur saltes camelo similiter».*

Alexander Tóth disc. Szeghalomensis.

19. *In mari. Praefectus navis imperat, ut ex cubiculo³⁵ XL-o Cingarus³⁶ mortuus nocte in mare iniciatur. Hoc Joanni mandatum est. Postero die praefectus navis cubiculum intrat et videt cadaver³⁷ ibi iacere. «Quid est hoc, Ioannes, cur non functus³⁸ es officio tuo?»*

Inieci hominem hinc e cubiculo LXI-o in mare» — respondet Joannes.

«O miserrime — exclamant praefectus —, ille adhuc vivebat!»

«Dixit quoque, domine, se non esse mortuum, — excusat se Joannes — sed ego non credidi, quia isti Cingari semper mentiuntur!»³⁹

20. *Definitio. «Cur delatus es huc?» — interrogat captivum custos carceris. — «Propter cursum⁴⁰ tardum.» — «Fortasse cursum celerem vis dicere?» — «Non. Lente gubernavi automobile furto⁴¹ abactum⁴¹ et reprehensus⁴² sum.»*

Zoltanus Tóth disc. Jászberényiensis.

² vigaszta = trösten = consoler ³ szívbjaj = Herzleiden = cardiopathie ⁴ kanyaró = Masern = rougeole ⁵ gyógyulófélben lévő = genesen = guérir ⁶ elterjeszteni = verbreiten = répandre ⁷ pörül jár = es ergeht (ihm) schlecht = mal en prend au... ⁸ színpadi rendező = Bühnenleiter = metteur en scènes, régisseur ⁹ kávéház = Kaffeehaus = café ¹⁰ sonkaszelet = Schinkenschnitte = tranche de jambon ¹¹ tányér = Teller = assiette ¹² sajnálja = es tut ihm leid = regretter ¹³ restelli = schämt sich = avoir honte ¹⁴ pincér = Kellner = garçon ¹⁵ besomagolni = einpacken = emballer ¹⁶ csomag = Paket = paquet ¹⁷ lerágott = abgenagt = rongé ¹⁸ kutyuska = Hündchen = petit chien ¹⁹ ital = Trank = boisson ²⁰ részegítő = berauschend = enivrant ²¹ mérég = Gift = poison ²² cukrozott = gezuckert = sucré ²³ élvezni = genießen = jouir de ²⁴ a különbség = ist der Unterschied = est la différence ²⁵ kígyó = Schlange = serpent ²⁶ ormány = Rüssel = trompe ²⁷ éppen azért = eben darum = c'est justement pourquoi ²⁸ gyógyszerár = Apotheke = pharmacie ²⁹ vonakodott = sich weigerte = faire des difficultés ³⁰ kísértésbe esni = in Versuchung geraten = être tenté ³¹ értekezés = Abhandlung = traité ³² gyakori = häufig = fréquent ³³ táncmultság = Ball = bal ³⁴ sivatag = Wüste = désert ³⁵ kabin = Kabine = cabine ³⁶ cigány = Zigeuner = tzigane ³⁷ hulla = Leichnam = cadavre ³⁸ teljesítetted kötelességedet = hast du deine Pflicht erfüllt = remplir son devoir ³⁹ hazudni = lügen = mentir ⁴⁰ hajtas = Fahrt = trop peu de vitesse ⁴¹ ellopott = gestohlen = volé ⁴² utólértek = wurde eingeholt = ratrapper

Iusculum¹ lapideum.¹

Fabula Lusitana.² Latine reddidit Alad. Kővári, Kaposváriensis.

Monachus³ quidam Lusitanus, ut stipem⁴ colligeret, per pagos peregrinabatur.⁶ Pervenit tandem ad portam cuiusdam coloni,⁶ ubi autem ei, quamquam adeo esuriebat,⁷ ut paene collaberetur,⁸ nihil dare volebant. «Ergo coquam⁹ mihi paulum iusculi lapidei» — dixit.

Dictum factum: assumpsit lapidem, procubuit humi¹⁰ lapidemque prae se ponens spectare coeperat, aptumne iusculo esset. Incolae casae¹¹ simplicitatem monachi magnā voce ridere coeperant, hic autem minime movebatur¹² id tantum dicens:

¹ köleves = Steinsuppe = soupe aux cailloux ² portugál portugiesisch = portugais ³ szerzetes = Mönch = moine ⁴ alamizna = Almose = aumône ⁵ vándorolt = wanderte = allait ⁶ gazda = Landwirt = paysan, ménager ⁷ éhes volt = hungrig war = avait faim ⁸ összeesett = zusammensinkte = s'affaïsser ⁹ főzők = kochen = cuire ¹⁰ in terra ¹¹ ház = Haus = maison ¹² fel sem vette = machte sich nichts daraus = ne s'en souciait pas

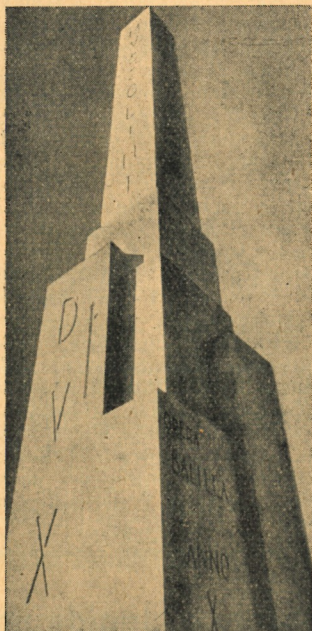
«Vos fortasse iusculum lapideum nunquam edebatis! Egregium esse affirmaverim». ¹³

«Quod¹⁴ autem ipsi videre velimus»¹⁴ — responderunt illi.

Monachus noster, cum haec audivit, lavat lapidem, deinde sic loquitur: «Si parvam ollam¹⁵ mihi praebere velitis...». Homines attulerunt fictile¹⁶ quod monachus aquā implevit et lapidem iniecit: «Conceditisne, ut ollam favillae¹⁷ apponam?»

Concessum est. Simulatque aqua fervere¹⁸ incepit, monachus sic est locutus: «Si adderetur adeps¹⁹ unius¹⁹ cochlearis,¹⁹ quam magnificum saporem²⁰ haberet».

Allatus est ei adeps unius cochlearis. Aqua ferbuit²¹ et ferbuit et incolae casae intenti²² exspectabant, quidnam fieret. Monachus gustavit iusculum

Columna Axumiensis. (Pag. 54.)

et dixit: «Paulum adhuc insulsum²³ est. Bono²⁴ esset²⁴ ei²⁴ pugnus²⁵ salis». ²⁵

Sal quoque allatus est. Monachus iusculum commiscuit et iterum gustavit: «Si nunc aliquantum²⁶ brassicae²⁶ inesset, etiam angeli digitos suos lamberent²⁷».

Colona cucurrit in hortum et attulit duo capita brassicae. Monachus folia superiora digitis detraxit²⁸ et reliqua iusculo iniecit. Aqua usque²⁹ fervebat. Repente dicit monachus: «Addatur etiam offa³⁰ farciminis,³⁰ et erit iusculum vere perfectum³¹».

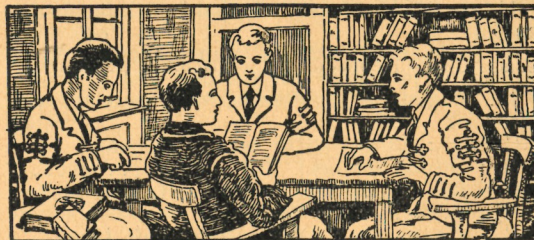
Resecta³² est ei offa farciminis, quam ille in ollam iniecit et dum aqua fervebat, exemit monachus ex reticulo³³ panem et commodissime ad epulas³⁴ se accinxit.³⁵ Interim ex olla odor magnificus escendit. Monachus iusculum ex olla cochleari³⁶ pulchre exhausit³⁶ et postea etiam labra³⁷ sua linguā perlambabat.

Cum iam olla vacua facta est, remanebat in

fundo³⁸ eius lapis. Incolae casae monachum circumstantes omnes pariter interrogaverunt: «Domine reverendissime, et quid fit³⁹ lapidi?»

«Lapidi?» — inquit monachus — lavabo eum et in posterum⁴⁰ reservabo».

¹³ mondhatom = ich könnte sagen = je pourrais dire
¹⁴ ezt szeretnők = das möchten wir = nous voudrions
¹⁵ fazék = Topf = marmite ¹⁶ agyagedény = irdenes
 Geschirr = vase d'argile ¹⁷ parázs = glühende Asche =
 braise ¹⁸ forni = siedend werden = bouillir ¹⁹ egy
 kanálnyi zsír = ein Löffel voll Schmalz = une cuillerée
 de saindoux ²⁰ íz = Geschmack = goût ²¹ forni = sie-
 den = bouillir ²² kíváncsian = neugierig = curieux
²³ sótlan = ungesalzen = peu salé ²⁴ jó volna bele
 (javára válnék) = zum Vorteil gereichen = il lui ferait
 du bien ²⁵ egy marék só = eine Handvoll Salz = une
 poignée de sel ²⁶ egy kis káposzta = ein wenig Kohl =
 un peu de chou ²⁷ megnyalni = ablecken = lécher ²⁸ le-
 hántani = abschälen = enlever ²⁹ tovább = immerfort =
 continuait à ³⁰ falat kolbász = ein Bissen Wurst = un
 petit bout de saucisse ³¹ tökéletes = vollkommen = par-
 fait ³² levágni = abschneiden = couper ³³ tarisznya =
 Brotbeutel = besace ³⁴ evés = Essen = repas ³⁵ neki-
 készülni = sich bereiten = se préparer ³⁶ kikanalazni =
 auslöffeln = vider (à la cuiller) ³⁷ ajak = Lippe = lèvres
³⁸ fenék = Grund = fond ³⁹ történi (vele) = geschieht =
 il lui arrive ⁴⁰ máskorra = für die Zukunft = une autre fois

LECTORIBUS MEDIIS

Vas Suessionense.¹

I.

Georgius Florentius (Grégoire de Tours a. 538—594) in «Historia Francorum» (liber II., c. XXVII.) latine scriptā narrat:

In bello contra Syagrium gesto Franci, qui etiam tum ethnici² fuerant, multas aedes sacras expoliaverunt.* Episcopus³ quidam a Clodoveho vas pretiosum ex aede sacra raptum repetivit. Clodovechus omnem praedam in medio exercitu locari iussit et dixit: «Obsecro⁴ vos, ut praeter meam partem hoc unum vas mihi detis». Unus e militibus bipenni⁵ sublato vas fregit magnā voce clamans: «Non plus habebis eo, quod sorte tibi obvenit». Rex hanc contumeliam aequo animo tulit. Anno post exercitum ad magnam recognitionem⁶ mense Martio convocavit, ut spectaret,

¹ Soissons * pogány = Heide = païen * a. 486
² püspök = Bischof = évêque ⁴ nagyon szépen kérni =
 inständig bitten = conjurer ⁵ csatabárd = Streitaxt =
 hache de guerre ⁶ szemle = Musterung, Heerschau = revue

bonusne esset status armorum. Cum in ordinibus ad illum, qui vas fregerat, perveniret, increpuit⁷: «Nemo arma tam neglecta, quam tu, habet. Non gladium, nec hastam, neque bipennem curavisti!» Simul bipennem hominis arripuit et ad terram abiecit. Dum is se demittit,⁸ ut bipennem tolleret, rex suã bipenni caput eius comminuit dicens: «Hoc tu vasi Suesionensi fecisti».

II.

Scriptis *Eug. Molnár*. Latine reddidit *Ios. Guelmino*, Bp.

Nonnullis annis ante accidit, cum N. N. esset minister instructionis publicae in Francogallia, ut praefectus⁹ studiorum⁹ quidam frequentaret scholas elementarias Parisianas, visurus, quos progressus¹⁰ facerent pueruli in historia.

— Dic, quaeso, domine — rogavit magistrum ludi (= scholae) — quis sit discipulus optimus in classe tua.

— Henricus Hargue — respondit magister.

— Dic ergo, mi Henrice — interrogavit eum praefectus studiorum — quis diffregerit vas Suesionense. Tu certe scies et respondebis mihi.

At discipulus de vase diffracto audiens, terrefactus, et usque ad aures rubore¹¹ perfusus¹¹:

— Domine, ego non feci istud — respondit confuse.¹²

Praefectus studiorum obstupefactus¹³ huiusmodi responso, magistrum ludi rei rationem¹⁴ reddere¹⁴ iussit.¹⁴ Qui similiter confusus et balbutiens¹⁵: «Si ille — dixit — se aliquid non fecisse affirmat, etiam ego ipse illum istud non fecisse optimã conscientia¹⁶ affirmare possum». — Et admirationis plenus videt praefectum studiorum furibundum¹⁷ et «Quos ego¹⁸...!» minitanti relinquare classem. Ille autem, quã potest maximã celeritate, in ministerium instructionis publicae properat. Minister instructionis publicae, arridens interrogavit virum evidentem iratum, quae causa irae esset. Ille statim enarravit rem totam: «Excellentissime Domine, ego in schola discipulum optimum interrogavi, quis confregisset vas Suesionense et ille respondit, se illud non fecisse. Et cum me ad magistrum convertissem, ille dixit vas a puerõ re vera non fractum esse. Quid ad haec dicis, domine excellentissime?»

Minister surridens misit manum in sinum¹⁹ et marsupio²⁰ prompto:

— Noli — dixit ei pacificator²¹ — propter quoddam vas fractum tantopere commoveri. En habes centum libras²² (Francicas²²), eme vas novum et sit ordo in illa schola! — Et tradidit praefecto studiorum, qui defixus²³ stabat²³ tesseram²⁴ numariam²⁴ centum librarum Francicarum, quibus acceptis ille prorsus²⁵ afflictus²⁵ reliquit conclave ministri.

Et cum per gradus scalarum descenderet totus turbatus, ecce occurrit consiliario²⁶ sectionis,²⁶ qui paucis mensibus ante a secretis²⁷ privatis²⁷ ministri fuerat et narrat ei iratus rem totam. Tum consiliarius manum humero illius imponens:

— Amice — dixit benevole — crede mihi, ego cognovi dominum ministrum. Si ille tibi centum libras Francicas dedit, habeas²⁸ tibi persuasum,²⁸ illum id non sine causa fecisse. Maxime verisimile est illum ipsum istud vas fregisse.

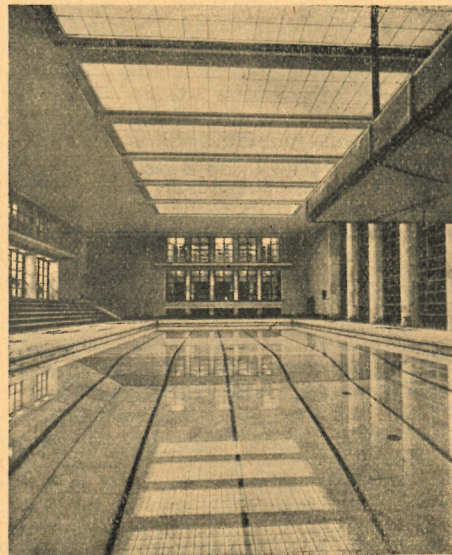
⁷ ráförmed = ausschelten = apostropher ⁸ lehajol = sich bücken = se pencher ⁹ tanfelügyelő = Schul-

inspektor = inspecteur d'Académie ¹⁰ előmenetel = Fortschritt = progrès ¹¹ elvörösödve = errötend = rougir ¹² zavartan = verlegen = confus ¹³ megütközve = erstaunt = stupéfait ¹⁴ felelősségre von = zur Verantwortung ziehen = demander compte ¹⁵ dadogva = stammelnd = balbutier ¹⁶ lelkiismeret = Gewissen = conscience ¹⁷ dühösen = wütend = furieux ¹⁸ majd adok én nektek! = ich werde euch schon lehren! = gare à vous! ¹⁹ zseb = Tasche = poche ²⁰ pénztárca = Börse = portemonnaie ²¹ békéltetően = Friedensstifter = conciliant ²² (francia) frank = Franc = franc ²³ szinte kővé meredt = wie versteinert dastehen = comme pétrifié ²⁴ bankjegy = Banknote = billet de banque ²⁵ teljesen lesujtva = völlig niedergeschmettert = atterré ²⁶ osztálytanácsos = Sektionsrat = chef de section ²⁷ személyi titkár = Privatsekretär = secrétaire particulier ²⁸ légy meggyőződve = kannst du überzeugt sein = sois persuadé

Gloria Romana resurgens in novo imperio Romano.

Scriptis *Gabriel Kereszty* disc. I. P. E. A. Bp., qui hac aestate cum exploratoribus* Hungaricis vitã castrensi in Italia fruebatur.

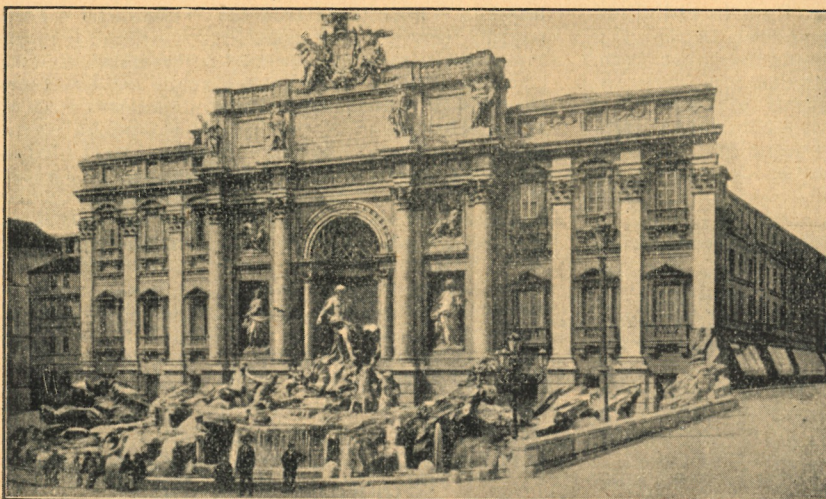
Post bellum mundanum tabula¹ geographica¹ et prior vita nationum se multum mutaverunt. Etiam victores victoriam qualem olim Pyrrhus² tulerunt. Novã constitutione, novis ideis opus erat ad nationes renovandas. Prima erat Italia, quae renovationem coeperat. Vir ingeniosus, Benitus Mussolini, post multas meditationes et post multa studia invenit, quomodo Italia imperium munda-

Piscina magna in Foro Mussolinio. (Pag. 54.)

num fieri posset. Deiecit spiritum internationalem et bolsevisticum, sensum nationalem in animos fudit, et patriam super omnes res posuit.

* cserkész = Pfadfinder = éclaireur ¹ térkép = Landkarte = carte géographique ² a. 279 a. Chr. ad Ausculum

Fontana di Trevi. (Pag. 55.)

Sed nova respublica, veluti urbes Italiae in antiquis ruinis, secundum mores antiquitus traditos aedificata est. Signum est electum: fasces (= virgae colligatae) concordiam, in medio securis potestatem significant. Memoria avorum fortitudo. Novum imperium multas ruinas et monumenta per multa saecula humo obrutas³ effodit, quae exempla maiorum amorem patriae in iuventute confirmant et peregrinis documenta Romanae gloriae sint.

Antiqua quoque Roma per res militares magnam potentiam obtinuit: ideo etiam hisce temporibus iam parvi liberi, pueri et puellae disciplinam militarem in castris immensis discunt. Hoc anno quattuor talia castra erant: prima Ostiae; altera in «Campo Dux», Romae, 24 milia iuvenum in tentoriis⁴ habitaverunt; tertia in «Monte Sacro» (ubi Menenius Agrippa notissimam fabulam «De ventre et membris» narraverat), hic filii Italianorum in externis regnis habitantium disciplinam patriae didicerunt. Quantus amor erga consanguineos, qui patriae terram reliquerunt! Post vitam⁵ castrensem⁶ magna recensio praesente «Duce» habetur. Permulti eorum, qui dicuntur «avanguardiste»,⁶ exercitia gymnica et militaria ductoribus et spectatoribus ostendunt in harenis «Fori Mussolini.» Nam sicut antiqui imperatores fora aedificaverant, ita etiam Benitus Mussolini forum aedificavit, ubi tamen non orationes politicae habentur, neque incontenta plebs iura sua postulat, neque Caesares necantur, sed iuventus gymnica⁷ corpus et animum corroborat: nando, cursu, arte gladii, pedifolio,⁸ taenisia,⁹ etc. Pulcherrimas domus marmore aedificatas, harenas stautis circumdatas, sphaeristeria,¹⁰ balneas modernas in hoc foro admirari possumus. Ante aditum huius fori columna Axumiensis est stata, quam bello Aethiopico Italiani occupaverunt, nunc verbum: «Dux» huic incisum est.

Italiana ergo iuventus, licet pax desideretur, semper bello prompta est. Agricultura, industria et negotiatio¹¹ florent, novumque imperium denuo Romanam potestatem mundo monstrare potest.

Dignae visu sunt quattuor tabulae geographi-

cae aereae in muro domus cuiusdam in Antiquo Foro positae Mare¹² Internum¹² repraesentantes. In prima imperium a. 752 a. Chr. n. tantum puncto signatum est, loco Romae. Secunda a. 201. a. Chr. n., finito secundo bello Punico monstrat imperium Romanum maius, iam Hispaniã, Carthagine et Numidiã et ceteris colonis Africae et Asiae auctum. Tertia maximam latitudinem imperii a. 217. p. Chr. n., mortuo Traiano ostendit. In ultima Italia nostrorum temporum, coloniae Africanae: Lybia, Erythra, Somalia et Aethiopia nuper capta adunatae¹³ spectantur.

Nobis quoque Hungaris studendum est, ut mores maiorum imitemur et antiquam gloriam restauremus. Et nos habebamus florens imperium, gloriosa tempora, laborandum igitur est cunctis Hungaris, sed maxime iuventuti, ut nostra quoque patria antiquam suam auctoritatem recipiat.

³ borított, takart = überschüttet = couvert ⁴ sátor = Zelt = tente ⁵ táborozás = Kampieren = campement ⁶ primae aciei lictores ⁷ vulgo: sport ⁸ labdarúgás = Fußball = football ⁹ tenniszezés = Tennis = tennis ¹⁰ labdázó terem = Ballspielsaal = salle de jeu de balle ¹¹ kereskedelem = Handel = commerce ¹² Földközi-tenger = Mittelmeer = Méditerranée ¹³ egyesítve = vereint = réuni

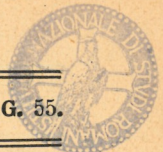
De aquis¹ salientibus¹ Romae.

Scripsit: I. Balla. Latine reddidit: Emericus Szántó disc. Keszthelyensis.

Praeter monumenta atque aedificia pulcherrima Romae aquas salientes vix animadvertimus. Cultus aquae iam ab urbe condita vivit Romae: XIV aquae ductus Romae antiquae aquam e montibus longinquis acceptam in «urbem aeternam» ducebant. Unus e poetis maximis Italicis dicit: «Aqua est sanguis terrae, qui in venis non² aspectabilibus² circumvolvitur et tantum ideo prodit e corpore terrae, ut nobis vitam et recreationem det». Romani superbe nuntiant musicis aquarum salientium nulla musica humana praestare³ posse.

Aquae salientes iam antiquissimis temporibus erant Romae: inter arcum triumphalem Constantini amphitheatrumque Flavium «Meta sudans» iam tempore Hunnorum effundebat aquam. Cultum aquarum salientium altera generatio post alteram hereditate accepit et mediã quae vocatur aetate summis⁴ pontificibus⁴ eiusdem aetatis regnantibus eas rursus aedificare coeperant. Aquas

¹ szökőkút = Springbrunnen = jet d'eau ² láthatatlan = unsichtbar = invisible ³ felülmúl = vorzüglicher sein = dépasser ⁴ pápa = Papst = pape

salientes pulcherrimas «rinascimentum»⁵ donavit, quarum statuae ad artem et praecepta revocatae ab artificibus celeberrimis factae sunt.

Artifices et domini Romae, summi pontifices principes, argentarii,⁶ mercatores vias urbis omnibus temporibus aquis salientibus ornaverunt.

Urbs Roma etiam aquas salientes nova ratione nuper factas habet. Talis est «Puteus Naiadum» quoque, quae in usum proxime veniet. Sed aqua saliens popularissima «urbis aeternae» tamen «Fontana di Trevi» est, quae aquae ductū ab Agrippa

(genero⁷ Augusti) aedificato alitur. Hic aquaeductus tum «Aqua Virgo» nominabatur. Opinio est divalgata: si quis peregrinorum in alveum eius nummulum iniicit, Romam redibit!... Singulis annis aquae salientes Romae semel purgantur. Operarios⁸ aquae ductus in aquam «Fontana Trevi» nummulum iniicientibus irasci non putō.

⁵ renaissance ⁶ bankár = Bankier = banquier ⁷ vó = Schwiegersohn = beau-fils ⁸ munkás = Arbeiter = ouvrier

Hymni nationales. IV. Hymnus triumphalis Itolorum: „Giovinezza” (Juventus).

Versus scripsit et «Duci» dedicavit *Salvator Gotta*. Ad modos aptavit *Iosephus Blanc*.*

Martialiter. p

Sal - ve, po - pu - le He - ro - um, Sal - ve, pa - tria im - mor -
For - ti - tu - do pu - gna - to - rum, An - te - si - gna - no - rum

I.
ta - lis! Sunt re - na - ti fi - lii tu - i Con - fiden - tes his i - de - is.

II. *p* *mf*
vir - tus, Vi - si - o - nes A - li - gñie - ri: Splendent haec in cor - di - bus. O - ju -

p *mf* I. II.
ventus —, o ju - ven - tus, Pulchri - tu - do tu es ve — ris, In a -
speris — re - bus vi - tae — *f* Magna vo - ce cantans — is!

* Hymnum et notas musicas (editor: «Carisch» S. A. Milano) ab illustrissimo praeside Instituti Studiorum Romanorum, *Carolo Galassi-Paluzzi* accepimus, cui etiam hic gratias pro benignitate agimus quam maximas. Verba hymni a moderatore latine reddita sunt.

Ios. Kalus¹: Quando sapiat homo.

Ante tibi non obtinget sapientia plena,
quam tua candebunt tempora cana nive,

quam rugae scindent frontem, quam signa senectae
foede turpabunt ora venusta prius,
quam spe delusus quavis lacrimisque rigatus
praeteritos volves mente dolente dies.

Fr. Palata Trebicensis (in Moravia.)

¹ 1855—1935.

Pittacia Italiae iucundissima: pittacia seriei superioris bimillennium Augusteum inscriptionibus ex Monumento Ancyrano sumptis glorificant. In serie inferiore duo pittacia monstrationibus (seu expositionibus) coloniarum aestivarum puerorum parvorum et rei aeronauticae, cetera memoriae clarissimorum artificum Italiae (Spontini, Leopardi, Giotto, Leonardo da Vinci) dedicata sunt. Horum pittaciorum plurima a prof. Bellissima accepimus.

Klobuzsnyik nomen dat. (2)

Scr. Ernestus Acs, libere reddidit Aem. Láng (Keszthely).

De parva scintilla⁴² maxima saepe incendia. Klobuzsnyik non potuit ex animo ecicere id, quod nequissimum cuidam homini «gratis» laborabat. Tandiu in sua nova patria pristinum decus militare persecutus est, ut postremo extorris⁴³ profugeret. Intra annum nocte clam fines Hungariae transgressus est. Defessus, emaciatus,⁴⁴ enervatus me visit. Aequo animo causas fugae expedivit, propter quas in sua patria praemandatis⁴⁵ quaerebatur.⁴⁵ In crimina sollicitationis ac proditionis reipublicae vocatus est, quod furi coram⁴⁶ in os dixisset⁴⁶ furem esse et fraudatori fraudatorem esse.

Accipite, quomodo pessum datus sit. Primum custodes publici comprehensum verberibus foedum in modum laceraverunt. Deinde e carcere emissus tacitis⁴⁷ custodiis⁴⁷ observabatur.⁴⁷ Neque tamen ius petere abstinit. Tributis inquietatus est. Recusans iterum in vincula abripi iussus est. Denique patientiam⁴⁸ rupit⁴⁸. . . Officina⁴⁹ eius diruta est. Custodes publici suppellectilia diffregerunt, machinam⁵⁰ sutoriam⁵⁰ asportarunt, uxorem manubrio⁵¹ sclopeti⁵¹ prostraverunt. . . Miserrima nunquam reconvaluit et in urbe Posonio in nosocomio⁵² defuncta⁵³ est. Filii sex annorum tutelam⁵⁴ vicino commisit. . . at enim postea domum eum reducet! Nam redibit Trenchinium! Et tunc illis, qui eum omnibus bonis everterint! . . .

— Nonne redibimus, domine centurio? — rogavit me ardentibus oculis. — Omnes redibimus!?

— Ehem, care mi fili, Klobuzsnyik!

Klobuzsnyik, miles probus, in bello mihi subiectus erat simulque socius armorum, quem igitur deserere dedecebat. Brevi post legitima⁵⁵ quoadam decisa⁵⁵ incola Budapestinensis factus est. Laborabat atque labor ei prosperavit. Sensim aliquantum acquievit, praecipue cum filius quoque Budapestini adfuisset. Singulis dominicis⁵⁶ confabulatum ad me venit. Cum advenit, calcibus⁵⁷ ritu militari collisis⁵⁷ quasi ioco quasi serio: «Domine centurio, inquit, Iohannes Klobuzsnyik, emeritus nomen dat!» et statim addidit: «quando proficiscemur, domine?»

Ego autem perrexi: «Salvere te iubeo, mi care fili Klobuzsnyik! Extemplo proficiscemur, cum revocemur!»⁵⁸

Tranquillam vitam agebamus, evocationem ex-

⁴² szikra = Funke = étincelle ⁴³ földönfutó = heimatlos = sans-abri ⁴⁴ lesóványodva = abgemagert = amaigri ⁴⁵ köröztetni = steckbrieflich verfolgen = faire circuler ⁴⁶ szemébe mondani = ins Gesicht sagen = dire à la face ⁴⁷ titkos rendőri felügyelet alatt állani = unter heimlicher polizeilicher Aufsicht stehen = être sous la surveillance de la police secrète ⁴⁸ elveszti türelmét = die Geduld reißt ihm = perdre patience ⁴⁹ műhely = Werkstatt = atelier ⁵⁰ varrógép = Nähmaschine = machine à coudre ⁵¹ puska = Gewehrkolben = crosse de fusil ⁵² kórház = Krankenhaus = hôpital ⁵³ mortua ⁵⁴ gyámság = Vormundschaft = tutelle ⁵⁵ formaságokat elintéz = Förmlichkeiten Genüge leisten = régler les formalités ⁵⁶ vasárnap = Sonntag = dimanche ⁵⁷ összeüti a bokáját = die Hacken zusammenschlagen = frapper les talons ensemble ⁵⁸ újra behívni = wieder einberufen = appeler de nouveau sous les drapeaux

spectantes. Klobuzsnyik assidue me frequentabat. Inter nos colloquebamur, qui cursus rerum, qui exitus futurus esset. Interdum gratā recordatione renovavimus pacis bona⁵⁹ et florentem iuventam nostram. Vallem fluvii Vagi quasi per somnia saepe imaginati sumus et pererravimus loca, ubi pueri ludere solebamus. Klobuzsnyik quoque ibi natus est, ibi lusitabat, ibi adolevit, ubi ego... Dein incidit de bello mentio. Meministine, domine centurio?... Meministine Klobuzsnyik?... Vix potuimus finem facere colloquendi.

Forte gravi morbo correptus diu lecto tenebar. Tunc Klobuzsnyik saepius ad vesperam ad me veniebat, sed me male affectum hilarare vel in iocos evocare frustra conatus est. Per occasionem ad lectum meum confiteerari⁶⁰ coeperat et summā sinceritate se totum aperuit:

Hui! domine centurio! Quam magnus asinus fui anno MCMXVIII! Mente captus eram! Bohemi implerunt aures meas mendaciis me a te pessime tractari; me non sentire, quomodo Slovaci ab Hungaris contemneremur et ludificaremur atque exinaniremur.* Te superbum et saevum esse et aspere invehi in Slovacos, tantummodo Hungaris favere. Slovacos in pugnis semper in primam aciem praemitti, ut quam plurimi caderent. Ei! Vellem depalmassem⁶¹ eos, qui haec similiaque mihi mentiri essent. Forsitan iniqua fuerit conditio mea?! An non habui coronas corrasas?⁶² Quis contempsit me? An dominus Straka, optio?⁶³ An dominus Krajcir ductor⁶⁴ ordinis?⁶⁴ Vel decanus Stefanek? Quid? quod hi quoque Slovaci fuere! Quis haec munera militaria eis detulit? Scilicet tu, domine centurio. Et quis in custodiam includi iussit Hungarum Balog, militem linguā immodicum, quod me foede tractasset?... Tu, domine centurio semper contra⁶⁵ intuebaris⁶⁵ nos, cum nobiscum locutus eras. Clamabas et exsecrabaris — quis negaverit — attamen sensimus te nobis non irasci teque esse virum animi benigni. Fidem semper exsolvisti, nunquam mutasti. Nobiscum pugnasti, nobiscum passus es, nobiscum inedia⁶⁶ tolerasti — meministine, domine, pagi Tarnawkae? — ac gavisus es gaudia nostra. Neque ignotum nobis erat te etiam orare solere... si nemo te vidit! Eia, incipe loqui, domine!... Hem!... Stulte locutus sum? Oh me asinum! Placeat tibi, domine, me obiurgare!... Age dic iam: bombax⁶⁷ Klobuzsnyik!

Tempus praeteriit. Ego ex longinqua valetudine me⁶⁸ recollegi,⁶⁸ sed tunc Klobuzsnyik coeperat graviter aegrotare. Neque tamen valetudinem curabat. Et porro ad me ventitabat. Repente desiit venire. Anno MCMXXVIII mense Octobri defunctus est. De morte eo sepulto certior factus sum. Interitum eius cum fletu deploravi.

Annis volventibus etiam ego consenui. Quo senior sum, eo magis mecum agito rem, utrum veteres mei populares⁶⁹ in Hungaria Superiore memores mei sint et confidant mihi et exspectent me, an non? Velim sciam, utrum eos contempsisse, ludificasse, exinanivisse dicar et superbus rusticusque habear? Heu, Iohannes Klobuzsnyik, vetus sodalis et verus testis, tu — iam a Summo Imperatore 'evocatus' — nequis mecum venire, nequis pro me testimonium dicere! Estne igitur mihi 'tyranno, superbo saevoque' operae pretium ad vallem Vagi viam inire... domum capessere?

*

Mensis October a. MCMXXVIII in cursu est. Nuperrime hospes inexpectatus advenit ad me. Iuvenis, formā egregius, capillis flavis et oculis glaucis. Notus mihi visus est, sed de memoria mea excidit. Stabat, subridebat et me contra intuebatur. Oculi sensim lacrimis implentur... dein: «Domine centurio, inquit, Iohannes Klobuzsnyik iunior oboedienter nomen dat et adest ad imperandum⁷⁰...»

Vox mihi faucibus haesit. Me somnare putabam. Iuvenis sic perrexit: «Patri pollicitus sum me pro eo nomen daturum esse, si tempus adisset!...»

Resipui.⁷¹ Lacrimis obortis dextram eius comprehendendi: «Ibimus, mi fili!... Ibimus!... Si et tu ita vis!...» *Finis.*

⁵⁹ áldásait = Segnungen = bénédiction ⁶⁰ gyónni = beichten = se confesser * kihazsnálni = ausplündern⁷¹ = exploiter ⁶¹ felpofozni = ohrfeigen = souffleter ⁶² fáradsággal összegyűjt = mühsam zusammenbringen = amasser péniblement ⁶³ őrmester = Feldwebel = sergent-major ⁶⁴ szakaszvezető = Zugführer = sergent ⁶⁵ szembenéz = ins Gesicht schauen = regarder en face ⁶⁶ étlenség = Hungern = faim ⁶⁷ teremtetten! = Potz Tausend! = sacrebleu ⁶⁸ meggyógyul = genesen = guérir ⁶⁹ földi = Landsleute = pays, compatriote ⁷⁰ a parancs átvételére = um Befehle zu empfangen = pour recevoir des ordres ⁷¹ föleszmél = wieder zur Besinnung kommen = reprendre des sens, se réveiller

Tabula mortuorum. Breviter iam nuntiavimus mortem Ducis Turcarum, *Kemal Atatürk*. Speramus fore, ut de hoc viro magni ingenii mox copiosius³ narrare possimus. Nunc monumentum ingens lectoribus ante oculos poni us, quod aedificatum in oppido Tokat etiam ipse Kemal Atatürk spectavit, nam monumentum eius gloriam posteritati nuntiat. Novus praeses Turciae *Ismet Inoenue* est, qui a. 1931 Budapestini hospes Iulii Gömbös fuit. — Lugent etiam *Norvegi* obitum² reginae *Maud* (filiae Eduardi VII regis Britanniae), quae Londinii nuper post sectionem³ ventris³ inopinata vitā decessit. — *Victor Orville* inventor crucigrammatis* 75 annos natus in urbe Capetown mortem obiit.

In Rumania cohors quae dicitur ferrea, quamquam vetita erat, tamen perrexit pyrobolis,⁴ sclopetulis⁵ aliisque telis periculosus hostes suos petere atque interficere, quorum in numero etiam rector

¹ bővebben = ausführlicher = plus amplement ² elhúnyta = Hinscheiden = décès ³ hasmútét = Unterleibsoperation = opération de bas-ventre * keresztrejtvény = Kreuzworträtsel = mots en croix ⁴ bomba = Bombe = bombe ⁵ pisztoly = Pistole = pistolet

Kemal Atatürk spectat monumentum suum. (Pag. 57.)

universitatis Claudiopolitanae paene mortuus est. Novissime, cum dux horum sicariorum, Zelea Codreanu et 13 socii fugientes a custodibus scolpetati essent, reliqui sine duce manentes partim in vincula coniecti sunt, partim magistratibus se dederunt promittentes se deinde bonos cives fore.

In Cesco-Slovacia — sic enim nomen reipublicae scribitur, ex quo Slovaci sui iuris sunt — *Aemilius Hacha* cunctis⁶ suffragiis⁶ praeses reipublicae creatus est. Novus praeses iuris prudentiae peritissimus est, qui, postquam Benes amicique eius iam omnes remoti sunt, amicitiam vicinorum populorum haud contemnere dicitur. Statum⁷ civitatis⁷ Slovaciae *Tuka* professor componere iussus est, qui antequam Benes expelleretur, multos per annos in carcere a Cescis custodiebatur. Soli *Russini* adhuc ius⁸ de se⁸ decernendi⁸ frustra poscunt, et fere quotidie multi Russinorum Hungarorumque in Hungariam adveniunt a militibus Cescis aut Ucranis vexati, expoliati, expulsi, quia autonomiam veram et populi scitum desiderant. Sunt, qui sine vestibus necessariis prope nudati expellantur.

In Francogallia communistae intermissionem⁹ operum⁹ generalem decreverunt, sed *Daladier* primus ministrorum persapienter fortiterque impedit, quominus operarii¹⁰ emissariis Moscovae parent. Sic effecit, ut minister rerum exterarum Germaniae *Ribbentrop* Parisios veniens cum collega suo Francogallico, *Bonnet* foedus iceret. Duo magni populi inimicitias evitatis de confinio nolunt unquam certare atque controversias, si quae erunt, deliberando componere optant. Quibus auditis quis est exceptis Russis, quin gaudeat?

Anniversarii. Ante 75 annos (1863) servi Nigritae in Civitatis Foederatis Americae liberati sunt. Eodem anno charta¹¹ bibula¹¹ inventa est. — Fossa Panamensis ante 25 annos perfecta est. — *Richardus E. Byrd* investigator poli meridiani clarissimus annum 50-um vitae celebrat.

Condor aëroplanum Germanicum, postquam iter 14.000 chilometrorum Berolino in urbem Tokio 42 horis fecit (singulis horis 330 chm-a pervolans), in reditu ante portum Manilae propter defectionem motorum in mare decidit, aëronautae tamen incolumes servati ab incolis sunt.

Nuntiunculi varii undique. A. 1937 Americani gummam¹² manducabilem¹² 43.000.000 chilogram-

matum consumpserunt. Cuius quantitatis pretium 100.000.000 dollarorum aestimatur. — Arabes nomades Sinae paeninsulae iam saepe automobilia emunt, quo celerius merces vehantur. Accepto automobili mercatoribus 10 camelos dant, quos illi vivariis¹³ vendunt. — Recensus¹⁴ populi¹⁴ habitus est in Dania, ubi 3.777.000, et in Civitatibus Foederatis Americae, ubi 130.000.000 incolarum vivunt. — In India homines valde amant tabaco frui. Magistratus igitur imperitis legendi et scribendi (vulgo: analphabetis) pipas fumatorias dat, si scholam frequentant, ubi legere et scribere discant.

⁶ egyhangúlag = einstimmig = à l'unanimité ⁷ alkotmány = Staatsverfassung = constitution de l'État ⁸ önrendelkezési jog = Selbstbestimmungsrecht = droit de disposer de soi-même ⁹ sztrájk = Streik = grève ¹⁰ munkás = Arbeiter = ouvrier ¹¹ itatóspapír = Löschpapier = papier buvard ¹² rágógumi = Kaugummi = chewing-gum ¹³ állatkert = Tiergarten = jardin d'acclimatation ¹⁴ népszámlálás = Volkszählung = dénombrement de la population

Scipio albus via publica.

Scriptsit: *vitéz Geysa Szarka.* Latine reddidit: *Joannes Jeney dr. Sch. P. Vespriemiensis.*

Sub receptaculo¹ vehiculorum¹ adsidebat, cum tympanum² praeconis pro domo personuit. Quod non respexit, sed corbem nectere pergebat et oculis caecis defixis nihil vacuum intuebatur. Caput suum semper paululum tollebat, tamquam si oculi lumini adhaerent, quod aestate anni 1917. postremum viderat, cum ignifero³ globo³ Italico oculis privatus est. «Quid tympani sono promulgatum est?» — interrogavit Andreolum, natu minimum, quem maxime filiorum diligebat.

— Ne quis nostrum potum animalibus peregrinis in alveis⁴ nostris praebeat — respondit puer — quia morbus⁵ oris⁵ unguarumque⁵ minitatur... atque Aurei Currus⁶ ferriviarii⁶ per Csonam mæne cum Dextera S. Stephani percurrunt... Deinde legatio quoque in vehiculis mittetur... quia Aurei Currus ferriviarii Csonae subsistent.

Stephanus Fürtös desiit nectere: ⁷ «Quotā horā?» — Sextā horā et dimidiā (6½).

Nunc vox nurūs⁸ suae adversus eum sonavit, eiusmodi suavis, sonora vox, velutsi cote exacuere: «Cur scire vis? Nisi forte eo ire vis!»

Stephanus Fürtös Caecus cava oculorum sudore⁹ manantia⁹ palmā abstersit: «Etenim nec equos, nec vehiculum habeo» — responsonem suam alio¹⁰ derivavit.¹⁰

— Atque homo caecus quid videat, nonne? —

¹ félszer = Schuppen = hangar ² dob = Trommel = tambour ³ gránát = Granate = grenade ⁴ vályu = Trog = auge ⁵ száj- és körömfájás = Maul-und Klauenseuche = cocotte, stomatite aphteuse ⁶ vonat = (Eisenbahn)zug = train ⁷ fonás = flechten = tresser des corbeilles ⁸ meny Schwiigertochter = belle-fille ⁹ kiizzadt = von Schweiß triefend = couvert de sueur ¹⁰ kitérőleg felel = der Frage ausweichen = donner une réponse évasive

opinabatur nurus temperanter, abiecta¹¹ humanitate.¹¹

Hominem caecum! Quoties hoc singulis diebus ab illa saluberrima, vehementer crepitanti feminā audiebat! Quin etiam filii ei saepe hanc vocem ingerunt. Tantummodo uxor sua mortua ei pepererat. Illa virum melius videre, quam omnes ceteros sciverat. Videntne illi matrem suam, quae istic foris in coemeterio¹² requiescit? Ipse videt. Adhuc etiam calorem oculorum in fronte supra oculos sentit. At plus quoque videt. Videt mentes hominum, quae pone verba et spiritus sunt. Tres filios oculis corporeis iam non vidit, nec habitum¹³ oris¹³ lineamenta¹³ cognoscit, sed voces eorum videt, per spatium X passuum motus inibit et scit, quid eos moveat. Videt mentes eorum. Hominem caecum! Profecto verum est: currus ferroviarios, qui Dextera Sanctam vehunt, oculis non videret, at audiret, sentiret, plus quam ceteri videret. Quia visui res visae avolant, at caecitas imaginem, quam vocibus et emanatione animarum in se construxerat, asservat.

Loco suo invalidis¹⁴ passibus¹⁴ inquiete se¹⁴ vectitabat¹⁴ et fere vera pietate domesticis dixit: «Fili, hunc diem quoque videmus... Dextera Sancta ad nos pervenit!... Ad populum!... Nonne haec res consideranda est?! Fere mille anni praeterierunt, ex quo Stephanus rex inter populos ingressus erat et nunc Dextera sola quoquo-versus¹⁵ proficiscitur... et huc, in insulam fluminis Rabae! (vulgo: Rábaköz.) Quis mane domi manet, qui se Hungarum esse sentit?!»

Filii tantummodo leniter arriserunt et manibus abnuerunt. Patrem cognoverunt. Senex aequifanaticus est ac vates vel senes Biblia percurrentes. Stephanus Fürtös natu maior, miles ad patriam defendendam conscriptus anni 1917. in publicum¹⁶ titubavit et vicinos affatus est: «Quisnam mane diei proximi domi manet, qui se Hungarum esse professus est?»

Unus ex illis ideo ire noluit, quia equi eius claudi facti sunt. Praeterit una hora, dum quis Csornam pervenit, ita res consideranda est. Alter vero sacerdoti irascitur, tertius autem cupiditate scribam¹⁷ publicum¹⁷ ulciscendi propter electionem magistri ardet. Hic homo est Petrus Csonka, vilicus¹⁸ locuples.¹⁸ Non consanguineus eius magister electus est, ideo vicum perturbavit. Factionem adversariam constituit. Omnia abnuat, quae sacerdos et scriba publicus volunt. Multi ei favent, quia multum agri possidet. Ipsi inquilini¹⁹ vietores²⁰ pauperes poenas²¹ dant,²¹ quia Petrus Csonka impedivit, quominus sodalicium²² conderetur. Dimidium vici contra id inflammavit. Fiscina²³ etiam in posterum sexaginta nummulis constabit, cum, si sodalicium existeret, pretium et ad penonem augetur. Propter id Petrus Csonka ad Aureos Currus ferroviarios non it, quia scriba publicus et parochus legationi praesunt.

Stephanus Fürtös caput in caelum suspiciens quassavit: «Domine vilice, verumtamen me equuleis invehere possis!»

Petrus Csonka voce graviter²⁴ modulata²⁴ in cachinnos effundebatur: «Homo caecus ibi quid videre possit, vicine?»

— Ita, ita — dicitabat caecus. — At ego acrius video, quam vos, domine vicine!

— Mente²⁵ captus²⁵ es! — dixit Petrus. Cachinnum sustulit, etiam femora pulsare coepit.

¹¹ szivtelenül = unmenschlich = d'une façon inhumaine
¹² temető = Friedhof = cimetière ¹³ arcvonás = Gesichtszug = traits (du visage) ¹⁴ topog = trampeln = piétiner
¹⁵ mindenhova = überallhin = partout ¹⁶ utca = Straße = rue ¹⁷ (vulgo : notarius) jegyző = Notar = secrétaire du village ¹⁸ nagygazda = Großbauer = riche paysan ¹⁹ zselér = Mietsmann = paysan locataire (ne possédant pas de maison) ²⁰ kosárfonó = Korbflechter = vannier ²¹ megissza a levét = büßen = payer les pots cassés ²² szövetkezet = Genossenschaft = association ²³ kosár = Binsenkorb = corbeille ²⁴ öblös = tief = profond, cave ²⁵ bolond = verrückt = fou

Finis sequetur.

RES FEMINEAE.

Aqua pura.

(2)

Fabula popularis antiqua, scripsit *Selma Lagerlöf*. Latine reddidit *dr. Franciscus Turányi Bp.*

Auctor fabularum Romanensium Sueciae praestantissima *Selma Lagerlöf* annum agit octogesimum (80). Qua occasione omnes homines mundi eruditi magna cum admiratione votisque optimis in eam patriamque eius «Wärmland» oculos coniciunt, ubi illustris matrona a rebus publicis omnino remota, in Tusculano suo amoenissimo aetatem agit grandiozem eamque suavissimam.

Quis ignoret nomen eius, quis nostrum non legerit nonnullas saltem res ex operibus eius egregiis? Historia

Selma Lagerlöf.

abularis «Gösta Berlings Saga» mentes omnium nostras percussit. Eademque mente legimus opus «Jerusalem», quod animum religione profundissima imbutum prodit. Hanc eandem mentem spirat etiam fabula «Miracula Antichristi». Fabulae populares antiquae de Domino Nostro compositae sensus affectusque mollissimos cordis excitant. Interroga discipulos, quibusne sensibus «Itinera N. Helgerssonii» (Nils Helgerssons Resor) legerint, in quo libro linguam lectoribus minimis optime adaptatam audire possis. Haud mirum ergo, quod illustris auctor praemio a Nobel fundato ornata est. Multos adhuc annos eosque iucundissimos ominamur omnes matronae magnae, quae aetate quidem provecta, at semper iuvenili laeta degit dies. Quod bonum faustumque sit!

Et sic longum tempus in via pulveris plenā incedebant et sol candens eos urebat, uti sol aestivus die Dominica²⁵ ex templo redeuntes pungere solet. Sanctus Petrus autem siti desiderioque vel minimae aquae cruciabatur. Sciebat sibi Dominum nostrum de aqua tantum interrogandum esse, ut ab eo statim ad fontem duceretur. At nunc nullo modo ei gratias agere cupiebat.

Illi ergo iter continuabant et sol non intermittebat²⁶ eos urere. Cum autem S. Petrus demum oculos ad Dominum verteret, eum humilem et tristem sibi subsequentem conspexit.

«Hunc²⁷ certe nunc iam paenitet²⁷ facti — putabat S. Petrus. — Magnam ei afferam laetitiam, si nonnullis verbis blandis eum compellavero.» Petrus ergo in itinere subsistens ad Dominum se convertit. «O, si mihi saltem,²⁸ dixit, haustum²⁹ aquae subministrare velis.» Quibus verbis vix emissis Dominus noster de via declinavit et silvam intravit. Brevi post digito innuens³⁰ Petro fontem monstravit, qui ex saxo praerupto scatebat.³¹ S. Petrus ad terram se proiciens et ex palmis suis poculum formans avidè bibebat.

«Salubremne putas esse hanc aquam» — interrogavit eum Dominus.

«Aquam primae³² notae³² esse pro certo affirmare possum», excepit eum Petrus. Simulque Dominus noster baculum fonti immisit. Fonte diviso Petrus aquam frigidam eamque purissimam ex calva³³ putrida³⁴ scaterè conspexit, quae in fonte imò iacebat. At ille bibere non destitit. «Ossa capitis putrida tu non cernis? — dixit Dominus. — Non putas ea horrida esse?»

«Quid hac re movear, dummodo aqua frigida eaque limpida³⁵ sit» — respondit ei Petrus.

«Calvam humanam vermibus³⁶ corrosam³⁷ nec non luto³⁸ obductam esse tu non cernis?»

Cui Petrus: «Hominem longa itinera perā et baculo facientem haud ignarum esse puto aquae salubris. Ringatur³⁹ iste vultus³⁹ foedus,³⁹ uti vult, aqua tamen limpida et salubris est.» Et ille non desinebat bibere, donec sitis sedata esset.

«Heus! Sancte Petre, S. Petre! — dixit Dominus noster. — Tu facile intelligis aquam vel ex calva putrida scatentem salubrem esse posse, at mente complecti non vis verbum Dei tam sacrum et tam integrum esse, ut splendorem suum etiam tunc tueatur (retineat), etsi ex ore hominis flagitiōsi emittatur!»

²⁵ vasárnap = Sonntag = dimanche ²⁶ abhagy, megszünik = aufhören = cesser ²⁷ szánja-bánja = es reut ihn = regretter, se repentir ²⁸ legalább = wenigstens = du moins ²⁹ korty = Schluck = gorgée ³⁰ int = winken = faire un signe ³¹ kibugyog = hervorrieseln = jaillir ³² op-

timam ³³ koponya = Totenschädel = crâne ³⁴ korhadt = vermodern = pourri ³⁵ pura ³⁶ féreg = Wurm = ver ³⁷ összerág = zerfressen = rouger ³⁸ iszap = Schlamm = vase ³⁹ hadd vigyogojon a torzpofo = laß die Fratze grinsen = qu'il ricane, ce visage difforme

Finis.

LECTORIBUS MAIORIBUS.

Laus brevitatis linguae latinae.

In periodico, cui inscribitur «Bollettino della Accademia Italiana di Stenographia» (a. 1935, fasc. 56—57, Jul.—Oct., pag. 174) G. Aliprandi professor Patavinus tabulam comparativam edit de brevitare linguarum Europaeorum. Numerus verborum necessariorum ad exprimendum eundem textum in diversis linguis hic est:

in lingua latina	67-12
« « graeca antiqua	74-35
« « « recenti	75-30
« « hungarica	82-60
« « germanica	96-64
« « italiana	100-00
« « francogallica	113-46
« « hispanica	113-76
« « anglica	117-79

Brevitate igitur lingua latina ceteras superat, nam saepe uno verbo utitur, cum res easdem ceterae linguae 2—3 verbis significant.

Vivum Latinum.

Universitas Budapestinensis Cardinalem Pacelli, qui legatus Summi Pontificis Pii XI congressui eucharistico mense Maio praefuit, doctorem honoris causā creavit. Cum nuper ablegati universitatis diploma doctori novo traderent, Cardinalem et Card. Iust. Serédi princeps primas Hungariae et Béla Kenéz dr. rector universitatis Pazmanyanae oratione latina salutaverunt. Qua occasione etiam Sua Sanctitas, Pius XI post morbum convalescens per ablegatos benedictionem apostolicam Hungariae misit.

En navis Hispana.

(ad festum S.-i Nicolai)

En navis Hispana pervenit — atat!
In eius et transtris Vir Sanctus iam stat.
Et exsilit ecce . . . caballus — oho!
Et fluitat sursum vexillum vento!

Is fuscus agaso, qui proximus stat,
Is dulcia probis, nil improbis dat.
Heu! . . . jerula quibus? — Speremus nosmet.
Tam probos esse omnes ut nobis non det . . .

Quot mellea crustula vidimus iam!
Quae nobis vult Sanctus tribuere clam.
Da, da, Nicolae, cupedia his,
Quos probos fuisse discipulos scis! . . .

H. Mulder disc., Kaatshevelensis (in Batavia).

„Gentem Hungarorum a Providentia modo mirabili adiutam esse...“

Concio clarissima *Iustiniani Card. Serédi* Principis-Primates Hungariae, Archiepiscopi Strigoniensis occasione recuperatarum regionum nonnullarum septentrionalium integrae quondam Hungariae abhinc viginti annos abscissarum die 3. Nov. 1938. in Archibasilica Strigoniensi circiter decem milibus hominum undique confluentibus habita. E No. 250. (XX.) diurnorum «Nemzeti Ujság» die 4. Nov. 1938. edito. — Latine reddidit *Pannonomontanus*.

Carissimi Mei Christifideles!

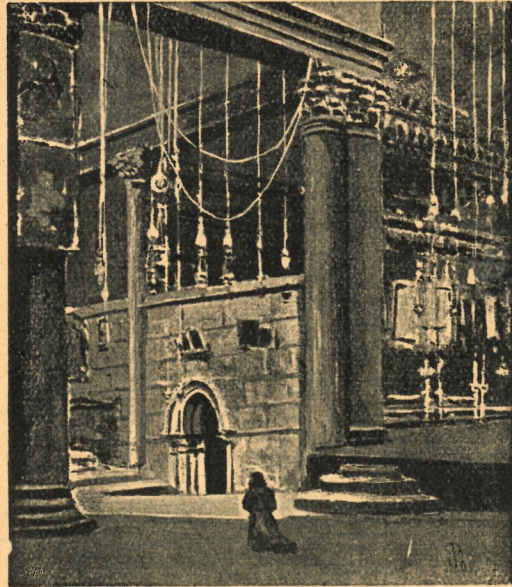
Dilectissimi Fratres Mei Hungarici!

A Deo omnibus hominibus atque nationibus proprius finis est propositus, quem consequi appetunt et in quo impetrando a Providentia Divina auxilium quoque iis fertur. Deus nobis omnibus finem proposuit vulgo, ut gloriam Eius praedicamus ac saluti animarum nostrarum serviamus. Sicut nos ex voluntate Dei sumus, etiam gens ex voluntate Dei est. Praeter finem generalem Divina Providentia nationibus fines proprios quoque proposuit, nempe, ut genus humanum ab illis in viam prosperitatis ducatur. Providentiam autem Divinam in vitam hominum singulorum se interponere eosque tempore periculorum adiuvere videmus. Cum gens Hungarorum, quae ab initio composita erat genere, in Europa appareret, a Providentia Divina per regiones desertas huc ducta est. Genti Hungarorum ab Illa regnum suppeditatum est, quo praeter fines naturales praedestinator, ut hic inter nationes Europaeas natio sui iuris habitet, qua inter illas impediatur omnes altercationes. Gentis Hungaricae est: nationes Europae suis ponderibus libratas tenere. Gentem hanc Hungaricam Providentia Divina aptam fecit, quae in pugnis atque ingeniorum certaminibus strenue rem gereret inter nationes Europae, quod historia quoque probatur.

Usque ad stragem *Mohácsiensis* non solum pares eramus nationibus Europaeis, sed plurimis rebus illas etiam superavimus; Turcis autem expulsis in libertatem vindicatis iam intra centum annos restitimus omnia, quibus intra trecentos annos propter Turcas alis cessabamus. Fini magnificentiori inserviebamus, cum gens nostra fidem Christianam suscepit, quae regnum Dei defenderet atque extenderet ad Orientem et Meridiem. Quem finem ut eo celerius assequi posset gens nostra, *populus Hungarorum a Providentia Divina modo mirabili adiuwabatur*. Vix aetatem historia nostra habet, qua Deus in vitam nationis se haud interposuisset. Post depopulationem Tartaricam. post longam captivitatem Turcicam Providentia Divina erat auxilio genti nostrae, quae e iacturis maximis se reficeret.

Providentia Divina permisit genti Hungaricae ad exemplum Sancti Stephani Regis agentis in proprio corpore omnes recipere nec non etiam hominibus linguae haud Hungaricae, at Hungaricae mentis cives huius nationis esse posse. Cum post conflagrationem generalem Providentiae Divinae obliti sumus, tunc iterum in vitam Europae atque nostram Deus se interposuit. Anno MCMXXXVIII, cum gens nostra centenarium nonum Sancti Stephani Regis Nostri celebravit, cum diem festum CM annorum Magnae Hungarorum Dominae gens

tota nostra agebat, Congressu Eucharistico gens Hungarorum integra excitata atque gens Hungarica ad Deum ducta est. *Non fortuito factum est, ut ipso die festo Magnae Hungarorum Dominae actiones initium caperent, quae ante fere impossibiles esse nobis videbantur, nam illas cum bona pace ad effectum adducere volebamus*. Iam dudum loquebamur de revisione — ut aiunt — cum bona pace

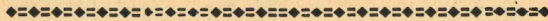
Descensus ad locum, ubi Christus natus est, in aede sacrae Mariae (in oppidulo Bethlehem).

peragenda, sed fidem rei non dabamus. At nunc, cum tota natio nostra ad Deum orandum in genua procubuit, tamen sperare incipiebamus, tamen spem habebamus fore, ut preces Magnae Hungarorum Dominae, Sancti Regis Nostri Stephani, atque Sanctorum domus regiae Árpádianae a Providentia Divina attamen audiantur.

Deus benignissime hoc ipso anno concessit, ut sine proelio fratres Hungarici nostri in regionibus superioribus regni Hungariae olim integri habitantes nobis se adiungerent. *Certe, hoc Providentia Divina permisit, nec fortuitum est manus Hungaricas die festo Sancti Emerici traicere Danuvium*. Huc ideo nunc venimus, ut gratias agamus, ut Deum Optimum oremus et iam nunc cum amore amplectamur fratres nostros Hungaricos, qui post nonnullas horas nobis adiungentur. Vero cum amore manu porrigamus omnibus, qui in regno Sancti Stephani vivunt. Ideo in hunc locum venimus, ut hic in domo Dei voveamus: *nos in vita nostra privata ac publica Deo deditos fore*; ut Deo gratias agamus, quod tales viros dederat nobis, qui instrumenta essent in manu Dei. Ideo huc venimus, ut voveamus: *nos unitatem nationis Hungaricae a nemine dissolvi permissuros esse, nam non Deo nobis benedicet, nisi in unitate consentimus, Deum esse credimus, Deo confidimus, manum Dei nunquam de manibus nostris demittimus, nominisque Dei nunquam obliviscimur!*

Amici „Iuventutis”.

Discipuli in gymnasio *IPEA* (Instituti Professoribus Erudiendis Adiuncto) «Circulum Iuventutis» condiderunt, ubi sodales ducibus *Orlay Ioanne* abiturienti et *Ladislao Keleti* non solum coram moderatore ephemeridem frequentes legunt et interpretantur, sed etiam saepe opuscula scribunt ad edendum apta. — Lectores in gymnasio *Emiliano* Budapestinensi et *Mezőkövesdiensi* singulis mensibus quandam partem «Iuventutis» hungarice redditam ut pensum magistris *Friderico Brisits*, *Stephano Zádor*, etc. corrigendi causa tradunt. — Plurimos lectores in gymnasio Academico Bp. habemus, quorum ioca hortante magistro *Iosepho Guelmino* scripta multas paginas ephemeridis nostrae complent. — Carmina popularia hungarica a discipulibus *Aladari Kővári* magistri thyatrogymnasii *Kaposváriensis* latine redduntur tanta volubilitate, ut e. c. lectores *Agrienses* duce *Athanasio Wager* magistro cantando delectentur. — Discipuli *Caroli Ács* (*Mathianum* Bp.) maxime ioca et narratiunculas amant. — *Joannes Jeney dr.* in gymnasio *Scholarum Piarum Veszprémiensi* numerum lectorum adeo auxit, ut parvas urbes omnes vincerent. — Extra Hungariam plurimos lectores censor aenigmatum noster, *Otto Schmied* nobis comparavit, quibus maxime fasciculus II. placuit. Discipulae *Barbarae Sypniewska dr.* *Cracovienses* et discipuli *Rev. Antoni R. J. van Reeken*, M. S. F. (in *Batavia*) non solum «Iuventutem» amant opusculisque ditant, sed etiam amoris pleni reminiscuntur Hungariae, ubi *Congressus Eucharistici* participes fuerunt. Quos amicos «Iuventutis» moderator omnes intima familiaritate salutatur atque salvare iubet.

Librorum recensio.

Révay József: *A költő és a császár* (Horatius és Augustus). Pantheon-kiadás. Budapest, 1937. 540 pag.

Iosephus Révay, vir antiquitatis Graecae et Romanae excellenter gnarus, cuius res Romanas iucunde narrantis vocem ad radiophonum sedentes pronis auribus et avidis haurimus, hoc vasto volumine Horatii vitae cursum vera et ficta sollerter connectens in fabulosae narrationis modum descripsit. Is telam vitae Horationae pertenuem ex Horatii poematibus et Suetonio sumptam subteminibus versicoloribus intextis effecit amplam, diffusam, picturam. Insunt quidem multa in hac vita commenticia, sed tanta inventionis vi excogitata et tanta vitae antiquae scientia ficta, ut res, quae narrantur, verisimiles nobis esse videantur. Hercle vero tanta Iosepho Révay repraesentandi, exprimendi praesto est facultas, ut in ista Horatii vita et vera et ficta vitali vi agitentur, homines et res ante oculos versari, agere, et gestire. Narrandi et fabulandi prolixa et paene infinita libido, ne dicam ita effusa, ut narrationis flumen interdum super ripas evagetur. At cum res et mores antiquitatis Romanae nostrae vult aetati assimilare, nonnunquam harum rerum satagit, nec mirum, si quando insulsus fit (öcsém, öregem, Horatius bácsi et quaedam alia). Utique Révay Horatii vitam vivam et spirantem, plenam et rotundam reddidit totiusque illius aetatis imaginem effinxit solidam et expressam. Cinarie et Lydae, quibuscum Horatius consuevit, amores ita tornavit et formavit, usque eo dilatavit, ut ex his existeret talis fabula amatoria, qua nihil venustius, nihil commoventius. Enimvero ista amatoria fabula, pro! fit aliquando supra quam aequum est, dulciuscula et nitidiuscula, ut in legentium animis aliquid nauseolae resideat. Atque quid attinuit puerperii haud ita delectabile spectaculum minutatim expandere? Item absonum iudicandum est antiquitati bursa

(Bursa Roma), cum sit bursa medii aevi vocabulum. Rectius fuit dicere sodalitem, nec mihi liquet, cur scripserit Sironium, cum nemo nesciat, philosopho Epicureo, quem Vergilius et Horatius audierunt, nomen fuisse Sironi, itemque errat, cum Ovidium cecinisse dicit: «Cedite nunc Romani scriptores» etc. Haec sunt Propertii (II. 65, 66). Sed quid sunt hi naevolii in grandi, magnifico et singulari artificio perfecto opere? Nonne narrandi volubilitate ac facilitate, fabulandi copia et ubertate, orationis nitore, descriptionum evidentia, animorum atque ingeniorum subtili explicatione legentium animi continenter suspensi tenentur? Certe contigit Iosepho Révay splendidissimum Romanae antiquitatis tempus nostrae aetati ex caliginoso ac nebuloso saeculo intervallo in lucis candorem proferre. *Car. Ács* Bp.

Carmina Hungarorum. Reddita latine a *Iosepho Irsy*. Budapesti, anno 1938. *Kir. Magyar Egyetemi Nyomda*. Pag. 96. Auctor huius libri, *Iosephus Irsik*, haud ignotus est lectoribus maioribus «Iuventutis», nam bis fuit moderator ephemeridis (a. 1915—1917 et 1927—1929). — Seriem multorum carminum, quae in «Iuventute» prodierunt, aliis explens nunc publici iuris fecit. Poëtae, quorum carmina latine reddidit, sunt: *Arany, Berzsenyi, Csokonai, Dayka, Faludi, Gyulai, C. Kisfaludy, Kölcsey, Lévay, Pap-Váry, Petőfi, Szemere, Szentmiklóssy, Thewrewk, Verseghy, Virág, Vitkovics, Vörösmarty*. Quaedam carminum ipse composuit. Singulis carminibus etiam glossae adduntur hungaricae et germanicae. In unoquoque carmine metra stricte servata sunt, nec non versuum clausulae inter se consonantes. Sed etiam verborum fabricator et inventor peritissimus esse merito putatur auctor noster, qui propter rythmorum volubilitatem in numero interpretum Latinorum optimorum referri potest. Quod ut demonstraretur, publicamus fabellam, qua Aesopum imitatur.

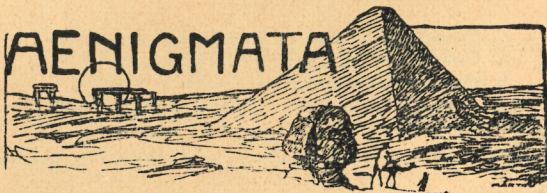
Vulpes, lupus et hyaena.

*Ingentem fraude nactam praedam lacerant
Sub quercu opaca convalescentes belluae:
Lupus rapax, hyaena spurca, tertia,
Vel multo magis prima, vulpes furcifera.¹*

De ramis cur palumbes avolaverit?...
Interrogat haec altam quercum multavam.²
Respondet arbor indignata subdolae:
*«Non vult eodem degere sub tegmine
Tecum, dolosa perfidaque bestia.»*
Interpellat deinde lupus arborem:
«Quid spirat ventus ominose in ramulis?»
Responsum et isti quercus reddit respuens:³
«Tuum scelestum perhorrescit halitum.»

*Hyaena tunc de rationibus huius
Acerbitatis obiurgascit⁴ illicem...*
*«Cur tristes, reddis illex, cur acerba sim?
Tibi, tu bestiarum quoque dedecus,
Tibi quod umbram denegare, nequeo.»*
*Huiusmodi trucicrudeles hospites
Tuis diu si degerent sub frondibus,
Tu, care lector, iudicares acrius...*

¹ furcifera ² longaeavam ³ incipit obiurgare ⁴ truces-crudeles

Censor aenigmatum : Otto Schmied Vindobonensis.

Solutiones aenigmatum numeri II.

1. pacem, anima, cives, emere, mas es.
2. Si vis pacem, para bellum!
3. ruite, Adolfus, silendo, Marti, tu, te, Mussolini, Hitler, redimus, eruditi, as, os, tu, en.
4. o, do, edo, dedo.

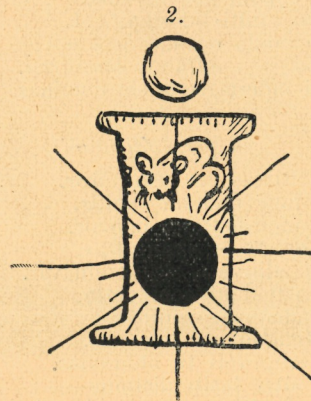
Aenigmata recte dissolverunt : I. In Hungaria : Stephanus Székely (*Rák:czianum*), Franciscus Balázs, Edmundus Cseh, A. Pallavicini (*gymn. Academicum*), Guilemina Haluskay, Anna Tauszig (*Veresianum*), Paulus Tolnay, Tiburtius Vénusz (*Scholae Piae*), Ladislaus Borza, Richardus Fehér, S. Fenyves, Rudolphus Geiger, Georgius Gonda, J. Holló, Tiburtius Mészáros, Georgius et Alexander Pál, Julius Papp, Michael Szabó, Robertus Wimmer (*Bolyayanum*), Ladislaus Keleti, Georgius Lénárd, Gustavus Neuhaus, Alexander Nikolits, Petrus Resofszi, Egon Rosner, Ladislaus Szabó, Josephus Végh (*gymn. IPEA*), Hermina Alemann, Rita Békés, Thea Bihary, Margaretha Bőröndy, Martha Csapody, Viola Czappán, Alicia Denk, Margaretha Grabits, Susanna Inotay, Eva Jobs, Ildico Markos, Eva et Veronica Mészáros, Veronica Rajka, Gabriella Suits, Olga Thunner, Editha Uhlwurm, Josepha Véber, Marianna Vigh, Thea Bihary, Hadriana Eckert, Helena Engel, Juditha Farkas, Juditha Korányi, (IV. classis *Sophiani*), Juditha Angeli, Fedora Dietl, Helena Dura, Hedviga Gyimesy, Eszther Horváth, Maria Huber, Martha Károlyi, Helena Koltai, Margaretha Lukáts, Erica Palkovics, Editha Rothmeyer, Martha Stein, Aglaea Szemző, Eva Szendrey, Valeria Vendl (VII. classis *Sophiani*), Hilda Bántay, Aureola Berkényi, Catharina Brósz, Juditha Cservényi, Editha Fiedler, Marianna Fitz, Clarissa Hainiss, Palma Hollósy, Alicia Héjj, Eva Hönsch, Magdalena Kiss, Susanna Molnár, Marianna Miklós, Clara Pálffy, Maria Pap, Susanna Péchy, Livia Rausch, J. Reigl, Maria R. Rozgonyi, Catharina Schmidt, Vera Seligmann, Jolantha Soltész, Anna Szeredai, Zita Taufenecker, Livia Törley, Eva Verebély, Sara Weber, Alexia et Alicia Zalay (*Sophianum*), Alexander Ritter *Budapestinenses*. Joannes Kondorosi, Bela Dusza *Csurgonenses*. Ladislaus Egressy, Emericus Ficzer, Gabriel Kiss, Andreas Madarász, Antonius Mertusz, Petrus Trillsch, Vincentius Varga, Gustavus Vongrey *Agrienses*. Tiburtius Balázs, Franciscus Csonka, Fratres Kovacsics, Ladislaus Szalay, Ladislaus Agócs, Hilda Krasznay, Emericus Parragh, Otto Waldner *Gyöngyösienses*. Tiburtius Stinner *Jaurinensis*. Josephus Fejes *Kaposvárienses*. Joannes Kápolnai *Mezőkövesdienses*. Gabriella Adamkovic, Gabriella Kozsely, Gisela Sikdya, Catharina Vadai *Mezőtúrienses*. Eva Bodnár, Prisca Czuppon, Maria Kovács (*Tóthianum*) *Miskolcienses*. Aureola Csató *Nagykörösienis*. Maria Varga *Rákospalotana*. Josephus Buzai *Szobienses*. Maria Kónya *Sabarienses*. Ladislaus Javorik *Tatanus*. — In Batavia : H. Frederiks, Hermannus Meyer, H. Mulder, Joannes Rückers, Alb. v. d. Burgt, J. Konings, L. de Kort, Ant. v. Kuppenwald, W. Steenhof, Christ. v. Weegberg, W. Wenstedt. Carolus de Wiel (*Kaatsheuwel*). — In Germania : Guilelmus Fieber dr. *Vindobonensis*.

Praemium sorte Zitae Taufenecker, Catharinae Vadai, Mariae Kovács, Aureolae Csató, Mariae Kónya, Mariae Rozgonyi, Tiburtio Mészáros, Alexandro Nikolits, Ladislao Egressy, Emerico Parragh Tiburtio Vénusz, Tiburtio Stinner, Josepho Fejes, A. Pallavicini, W. Wenstedt obvenit.

1. *Quadratum magicum.*

	1.	2.	3.	
1.				A A C
2.				L L O
3.				O R S

1. Quis lucem dat cottidie (Aestate plus quam hieme)?
2. Hoc litus est maritimum.
3. Quid vinum est infantium? O. S.

A. Pallavicini disc. gymn. Acad. Bp.

3. *Crux magica.*

	1.	2.	3.	4.
		A	A	A
		A	A	A
1.	B	B	E	E
2.	G	G	H	H
3.	I	I	I	I
4.	N	N	O	O
		S	S	T
		U	U	V

1. Est terra Hungaris carissima.
2. Quod est migrandi adhortatio.
3. «Qui debent aes», hoc nomen tribuo.
4. Europae terra potentissima. O. S.

4. *Logogriphus.*

In silva duo pueri luserunt
 Ac saepe vocem invicem iecerunt.
 Sed dempto capite saevissima
 In fugam ambos vertit bestia.
 Guilelmus Fieber dr. Vindobonensis.

5. Crucigramma.

1	2		3		4	5
6		■		■	7	
	■	8		9	■	
10			■	11		
	■	■	12	■	■	
13		14		15		
16						

ad libram:

1. Imago diligentiae.
6. Et haec est vox pro nomine.
7. Idemque ne-utrius generis.
8. Pro copula hoc invenis.
10. «Tam multi» id significat.
11. Quo modo optime quis nat?
13. Quod est: «effundo lacrimas».
16. «Qui aquam fert» sic nominas.

ad perpendiculum:

1. Pro «tibia» hoc usurpatur.
2. Est pars humani capitis.
3. Pro «consuetudo» invenis.
4. Sic numerus significatur.
5. «Qui adiuvat», sic nominatur.
8. Est copulans coniunctio.
9. Te alloquens adhibeo.
12. In templo hoc invenias.
14. Sic «cuprum» tu abbrevias.
15. Pro «iter facit» dicimus
(Quod ultimum proponimus).

Ex consilio *Ladislai Kiss*
disc. gymn. Agriensis.

Nota. Lectoribus minimis: 1—2, mediis maioribusque: 3—5.

Terminus solutionum ad moderatorem (J. Wagner, Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20) mittendarum Calendae Februariarum.

Solutiones aenigmatum singulis in scholis a magistro collectae in eodem involucro epistolae ad moderatorem mitti possunt. Quem sibi quisque ex his libris praemio solutionum dandis elegit, scribat ad moderatorem:

1. J. Wagner: I. Carmina Horatii selecta ad modos aptata (34 melodiae). — II. Dictionarium rerum modernarum Hungarico-Latinum. — III. Cantus de tympanista Germanico (cui clavichordium adest).
2. O. Schmied: I. Fröhliches Latein (aenigmata). — II. In veste Latina (carmina Germanorum). — III. Cantemus Latine (carmina Germanorum).
3. W. A. Becker—Aem. Láng: Gallus (fabula Romanensis).
4. Foederatio Stephanea: Eucharistia et Sancti Hungarorum (editio illustrata).
5. Florilegium Patristicum. I. Fray, C. Ács: S. Augustinus, S. Ambrosius, S. Hieronymus.
6. Unus ex annis veteribus «Juventutis».

7. Carmina Hungarorum. Reddita latine a *Josepho Irsy*

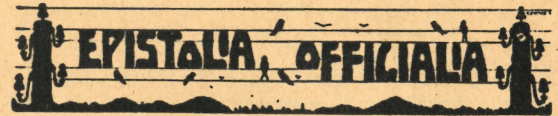
8. *Pintér Jenő*: Magyar nyelvűvédő könyv.

9. Magyar Sportalmanach.

10. Fekete remetésegem. *Ágoston Julián* versei (lectoribus maioribus).

Lectores ad cartamen invitantur.

Qui certaminis participes esse volunt, scribant sub titulo *Quae mihi in «Juventute» maxime placeant?* Terminus: Calendae Februariarum. Opuscula optima praemio afficientur.

Corrigenda numeri III. (Nov.): pag. 34: proveniunt mihi in mentem lege: venit m. i. m. — pag. 40: pro «kalapszalag» lege: szalagrózsa. — pro: «per-unctus» lege: perfunctus.

Quamquam gaudendum est numerum latine scribentium et magistrorum et discipulorum in dies magis magisque augeri, tamen moderator omnes socios impatientes orat rogatque, ne aegre ferant scripta sua non statim edi posse. — *Flescarolus*. Epistolas Tuas tradidi Carolo Ács et Belae Eggenhofer, qui ambo per me Tibi salutem plurimam dicunt aguntque gratias pro imaginibus. — Edentur ordine scripta, quae discipuli miserunt: *Clara Dedk, O. Stromszky, St. Krasz, J. Néveri, A. Pallavicini, T. Fülöp, P. Vette, A. Csató, Th. Gergely, J. Sebő, G. Neuhaus St. Balázs, St. Mező*. — *H. Mulder*. Jocus de venditore solanorum tuberosorum non est ridiculus. — *L. Javorik*. Dissertatio tua laudabilis, sed nimis longa est lectoribus minimis et mediis, maioribus autem tantum spatii raro contingit. Tamen data occasione experiar publicare. — *J. Guelmino*. Fiet, uti desideras. Scripta tua, cuius discipuli non solum numero, sed etiam diligentia alios omnes superant, cum mihi, tum etiam lectoribus iucunda esse puto. — *J. Tóth*. Crede mihi: discipuli cantus tristes non amant. Joca tua certe omnibus placebunt. — *Th. Philips, Avenarius, H. Kochler, J. Vondel*. Nandus et Carolus Magnus proxime edentur, cum de Germania uberius scribetur. — *Aem. Láng, R. Knubels, F. Turányi*. Res narrativae, quales a Vobis accipi, discipulis maxime placent. — *J. Ágoston*. Exspecto commentatiunculam promissam «De recte legenda Juventute». — *J. Schwarz*. Narratiunculae (vulgo: anecdota) in actis diurnis et in periodicis *Élet, Zászlónk, Képes Krónika, Uj Idők*, etc. editae plerumque aptae ad convertendum sunt. Priusquam tamen discipuli tui latine reddant, recenseas, ne quid detrimenti religio et mores capiant. — *I. M. Devine*. Novos lectores in Scotia salutamus. Mense Februario copiosius de Britannia scribebimus. Tum spramus fore, ut etiam Vos manuscripta mittatis.

Omnibus sociis lectoribusque «Juventutis» omnia fausta his festis Christi sollempnibus precamur.

Sumptibus Societatis Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum. — A Katolikus Középiskolai Tanáregyesület költségén.

(Praeses: DR. IOANNES KISPARTI, elnök.)

Budapestini, ex officina consortii Stephanei. — Negotiorum curator: Fr. Kohl. jun.